

3. *Sail in English*. Навчально-методичний посібник для студентів філологічних факультетів / Укл.: Денисова Юлія, Роман Романа – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 80 с.
4. *Topics and Vocabulary*. Теми та словник. Навчально-методичний посібник. / Я.О.Маслюк – Тернопіль: “АМБЕР”, 1997. – 144с.

В.М.Марків

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

В предлагаемой статье рассматриваются эффективные условия практической подготовки и становления творческой личности будущего педагога, а сегодня студента педагогического факультета.

In the article under consideration the effective conditions of the practical training and developing of creative personality of future teachers who are present students of the pedagogical department are considered by the author.

Україна зробила свій вибір, вступивши в Європейський освітнянський простір. Процеси реформування, що відбуваються в соціально-економічних напрямках, вимагають кардинальних змін і в процесі освіти. Визначальною складовою цього процесу зобов'язані стати педагогічна кадри. Сучасний зміст освіти охоплює не лише знання, а й способи практичної діяльності, творчий досвід, ціннісні орієнтації особистості. Дошкільна освіта визначена обов'язковою первинною складовою частиною освіти в Україні (ст. 4 Закону “Про дошкільну освіту”).

Отже, підготовка педагогічних кадрів відповідного напрямку вимагає особливої державної уваги в освітній політиці.

Зрозуміло, що однією з форм організації саме фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів є педагогічна практика, тому виникає потреба у перегляді її видів та змісту у відповідності до завдань ступеневої підготовки та галузевих стандартів вищої освіти.

Отже, практична підготовка студентів педагогічного факультету (спеціальність “Дошкільне виховання”) є актуальною для наукового дослідження та методичного забезпечення всіх видів навчально-професійної діяльності у ВНЗ.

Серед наукових робіт останнього часу дослідження загальних підходів до змісту та організації професійної підготовки "дошкільників" у ВНЗ відображені у роботах В.Г.Андрушенка, І.Я.Зязюна, Ю.І.Мальованого, О.Г.Мороза, Л.В.Кондрашової, В.О.Сластьоніна, О.В.Сухомлинської.

Детальний аналіз літератури з цього питання надає підстави стверджувати, що в працях педагогів, педагогів-новаторів обґрунтована характеристика творчої особистості вихователя, визначені структурні особливості творчої педагогічної діяльності. На жаль, питання підготовки такого педагога не розв'язано у повній мірі. Далеко не всі можливі резерви вищого навчального закладу у цьому плані реалізовані.

Метою статті є огляд методичних рекомендацій щодо організації практичної підготовки студентів вищого навчального закладу у контексті реалізації прогресивних ідей Болонського процесу.

Завданнями даної статті є: 1) визначити і акцентувати специфіку організації педагогічної практики студентів спеціальності "Дошкільне виховання" в умовах ступеневої системи освіти; 2) визначити можливості в конкретизації загальних завдань педагогічної практики у відповідності до спеціалізації „Дошкільне виховання”.

Умови навчальної діяльності – це сукупність обставин, в яких вона здійснюється і обставин життєдіяльності суб'єкта [3].

Б.Теплов стверджує, що успіх людини залежить від того, як вміло вона використовує свої позитивні якості й нейтралізує вади [4].

Засвоєння культури, розвиток професіоналізму – все це повинно мати для творчої особистості особливе значення, аналізуватися нею та використовуватися в неповторному сполученні. На цьому етапі повинно відбуватися формування й розвиток культури навчання й саморозвитку студентів засобами усіх видів навчальної діяльності, в тому числі педагогічної практики.

Основні, ґрунтовні засади професійної підготовки майбутніх педагогів окреслені у працях Є.В.Бондаревської, А.М.Алексюка, І.А.Зязюна, Н.Д.Кузьміної, В.І.Лугової, В.Ф.Орлової та ін.

Реалізація принципу зв'язку теорії й практики навчання забезпечує логіку професійного становлення студентів, поєднання теоретичних знань з професійними вміннями. Ще в 90-х роках на теренах України було запроваджено ступеневу систему підготовки фахівців, яка полягає в оволодінні професійними вміннями на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях на кожному з етапів (ступенів) вищої

освіти. Така підготовка має здійснюватися на основі логічного зв'язку, наступності та неперервності у змісті та формах організації навчання на кожному освітньо-кваліфікаційному рівні.

Слід зауважити про переваги ступеневої підготовки працівника в галузі дошкільної освіти: завершеність професійної підготовки на кожному освітньо-кваліфікаційному рівні; можливість здобуття освіти поступово і з перервою в часі на базі різних типів вищих педагогічних навчальних закладів; забезпечення комплексної та цілісної підготовки відповідно до існуючого державного стандарту.

Безперервна педагогічна практика студентів на кожному освітньо-кваліфікаційному рівні виступає формою їх професійної практичної підготовки. Згідно державних стандартів освіти та діючих навчальних планів підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів "бакалавр", "спеціаліст", "магістр" передбачає в навчальному процесі студентів за спеціальністю "Дошкільне виховання" такі види практик: педагогічна практика в групах раннього віку, літня педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі, виробнича педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі та педагогічна практика в сім'ї, організаційно-методична практика, інспекторсько-методична практика в районному управлінні освіти, педагогічна практика у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації, асистентська практика у вищих навчальних закладах III-V рівнів акредитації.

Педагогічна практика спрямована на практичну перевірку якості засвоєння знань, формування професійних умінь та розвиток професійно значущих якостей особистості в умовах реального навчально-виховного процесу. Завдання, які вирішуються під час практики, забезпечують системність та поступовість фахової підготовки студентів.

Завдання кожного виду практики спрямовані не тільки на практичну підготовленість, але й на формування професійних якостей майбутніх педагогів і готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Важливою всебічної підготовки студентів є ознайомлення їх з навчально-виховною роботою дошкільних навчальних закладів в реальних умовах, організаційно-методичною діяльністю управління освіти та специфікою організації навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах. Важливим залишається формування професійних умінь майбутніх вихователів, управління системи дошкільної освіти, викладачів, розвиток їх пізнавальної і творчої активності, інтересу до обраної професії, виховання у них

прагнення до розкриття свого творчого потенціалу, самовдосконалення і самоосвіти.

Успішна підготовка та проведення педагогічних практик неможливі без обміркованого їх планування в масштабі вузу і факультету. В планах, які складають на період проведення кожної практики, передбачено ряд питань, а саме:

- вибір дошкільних навчальних закладів для проходження практики, розподіл студентів і призначення керівників практики і проведення з ними відповідної роботи;
- підготовка і виготовлення потрібної документації і забезпечення нею студентів, керівників практик;
- проведення настановних і підсумкових конференцій студентів за участю керівників практики і працівників дошкільних навчально-виховних закладів;
- підведення підсумків практики на педагогічних радах, засіданнях кафедр, вчених радах тощо.

Кожен студент, ідучи на практику, повинен мати відповідну документацію – програму практики, чітко окреслені завдання, схеми планів, щоденників спостережень, аналізу відповідних занять, звіту тощо. Відсутність вище згаданої документації негативно позначається на підготовці та проведенні практики.

План підготовки і проведення педагогічної практики на факультеті складає керівник практики, затверджує декан факультету. Доцільно щоб цей план включав слідуючі розділи.

Підготовка до практики – визначення закладів, педагогів, керівників практики, розподіл студентів між дошкільними навчально-виховними закладами, підготовка документації практики, розподіл студентів між дошкільними навчально-виховними закладами, підготовка документації практики, проведення настановних конференцій.

Проведення практики – організація вивчення студентами об'єктів практики, проведення нарад студентів у навчальних закладах і керівників практики у ВНЗ, організація контролю за ходом практики, підготовка звітності студентів і керівників щодо практики.

Підсумки практики – підготовка і проведення звітів студентами щодо практики на педраді. Організація звітів студентів на кафедрах, проведення підсумкової конференції студентів, складання звіту за практику.

Важливу роль у підготовці студентів до практики відіграють настановчі конференції, які проводяться перед її початком. Часто їх

називають інструктивними нарадами студентів. До початку практики, коли всі організаційні питання розв'язані на спеціальних зборах, до відома студентів доводять наказ ректора про розподіл їх між навчальними закладами.

Перед початком практики студенти збираються на факультеті у визначений час на конференцію. В роботі конференції беруть участь: декан, керівник практики по університету, факультету, представники профільних (випускаючих) кафедр. Конференцію відкриває декан, доводить інформацію про завдання практики, її тривалість, попереджає про серйозне ставлення до неї, визначає її особливості в поточному навчальному році, застерігає від можливих недоліків.

Керівник педагогічної практики факультету доповідає про зміст практики та наголошує на її характерних особливостях, ставить перед студентами конкретні завдання щодо підготовки і проведення занять, використання наочних посібників і технічних засобів навчання, складання документації, рекомендують необхідну літературу. Хорошою традицією є запрошення на такі конференції студентів старших курсів, які вже пройшли практику, і вони в своїх виступах діляться власним досвідом проведення практик.

Практична підготовка студентів в університеті відповідно до специфіки педагогічної галузі має наскрізний характер, здійснюється протягом всього періоду навчання, починаючи з другого семестру першого курсу. Педагогічна (виробнича) практика проводиться з третього курсу. Її безперервність та послідовність впродовж кількох років навчання дозволяє майбутнім педагогам відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня – “бакалавр”, “спеціаліст”, “магістр” – здобувати необхідний і достатній обсяг практичних знань і умінь.

Основною метою педагогічної практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації педагогічної діяльності; формування професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах реального професійного самовдосконалення.

Багатоплановість видів педагогічної практики надає можливість сформуванню достатньо високого рівня професійної здатності до педагогічної діяльності у випускників педагогічного факультету, готовності працювати самостійно і достатньо компетентно за своєю кваліфікацією.

Комплексність і системність педагогічної практики надають можливість визначити мету, завдання та зміст кожного виду практики

у безперервному процесі підготовки студентів спеціальності “Дошкільне виховання”.

Розглянемо загальні особливості специфіки деяких видів практики з психолого-педагогічних дисциплін в їх тісному зв'язку зі змістом методичних курсів.

Студенти, які здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень “бакалавр” на третьому та четвертому курсах навчання проходять такі види педагогічної (виробничої) практики: практика в групах раннього віку, літня педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі, педагогічна практика в дошкільному закладі.

Педагогічна практика в групах раннього віку спрямована на узагальнення теоретичної та забезпечення практичної підготовки студентів до догляду, розвитку навчання і виховання дітей раннього віку. Завданнями цієї практики є ознайомлення студентів з системою роботи дошкільного навчального закладу з дітьми перших трьох років життя та їхніми батьками, спостереження і аналіз навчально-виховного процесу в групі раннього віку, оволодіння вміннями самостійної організації та проведення різних форм навчання та виховання дітей, практичне вивчення питань їхньої адаптації до умов навчального закладу, формування відповідального ставлення до безпеки життєдіяльності маленької дитини.

Літня педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі.

Вона передбачає поглиблення зв'язку фахових знань студентів з реальним навчально-виховним процесом, вироблення у них стійкого інтересу і творчого становлення до професійної діяльності. У ході реалізації функцій вихователя майбутні фахівці оволодівають уміннями планувати зміст та форми роботи з дітьми дошкільного віку, цілеспрямовано добирати засоби, методи, прийоми навчання і виховання, створювати умови для цікавого змістовного повсякденного життя дітей в дошкільному навчальному закладі, проводити фізкультурно-оздоровчі заходи, організовувати роботи з батьками.

Педагогічна практика в дошкільних навчальних закладах. Вона є переддипломною практикою студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”. Під час цієї практики поглиблюються та закріплюються знання з усіх дисциплін навчального плану, відбувається практична підготовка до складання комплексного державного екзамену з дошкільної педагогіки і фахових методик. Діяльність студентів максимально наближена до реальної професійної

діяльності. Вони працюють на посаді вихователя і проводять всі види роботи, які входять в коло його обов'язків.

Метою практики є навчання студентів цілісному виконанню функцій вихователя дітей дошкільного віку. Її завданнями передбачено формування у студентів системи педагогічних умінь, а саме: здійснювати комплексне вивчення освітнього процесу дошкільного навчального закладу; планувати систему навчально-виховної роботи з дітьми; обґрунтовано добирати методи та прийоми навчання і виховання, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дошкільників; організовувати навчально-виховний процес в конкретній віковій групі; проводити різні форми роботи з батьками; аналізувати хід і результати навчально-виховної роботи вихователів та власної. Реалізація завдань практики сприяє розвитку у студентів творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності, стимулює їх до збагачення педагогічних знань, вдосконалення професійних умінь.

Завдання та зміст педагогічної практики в дошкільному навчальному закладі для студентів, які здобувають різні спеціалізації, уточнюються та доповнюються з урахуванням особливостей їхньої майбутньої професійної діяльності. Зокрема, студенти, які отримують на педагогічному факультеті спеціалізацією "Мова і література (іноземна)" впродовж педагогічної практики в дошкільному навчальному закладі аналізують заняття з іноземної мови, які проводяться в дитячому садку, а також самостійно планують різні форми роботи та навчають дітей іноземної мови як на заняттях, так і в повсякденному житті, добираючи необхідні засоби, методи і прийоми.

У процесі педагогічної практики студентів спеціальності "Дошкільне виховання" вирішуються такі завдання:

- ознайомлення студентів із системою навчально-виховної роботи у дошкільних навчальних закладах;
- встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань студентів з реальним педагогічним процесом, формування умінь використовувати знання під час розв'язання конкретних навчальних і виховних завдань;
- вироблення професійних умінь майбутніх вихователів, викладачів, управлінців системи дошкільної освіти;
- формування у студентів психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності, розвиток необхідних професійних та особистих якостей, прагнення професійного самовдосконалення;

– сприяння зростанню творчого потенціалу студентів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи вихователів.

Ефективність педагогічної практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки студентів до практики, навчальний і виховний її характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

Література

1. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність. – К., 2004.
2. Білоус Н.О., Богінч О.Л., Голота Н.М., Кошелівська О.І., Машовець М.А., Нападій Н.В., Сухорукова Г.В. Педагогічна практика студентів спеціальності “Дошкільне виховання”: Навч.-метод. посіб. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005.
3. Педагогический словарь: В 2-х т. – Т. 2 / Гл. ред. Капров И.А. – М.: АПН РСФСР, 1960. – 766 с.
4. Теплов Б.М. Избранные труды: В 2-х т. – Т. 1. – М., 1985.

І.В.Онищенко

ВПЛИВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДОШКІЛЬНИКА

В статье раскрывается сущность эстетического воспитания дошкольника, определяется роль детской литературы в формировании эстетической культуры ребенка дошкольного возраста.

The article describes since of aesthetic education of pre-school children, defines the role of child's literature in forming culture of pre-school children.

Розробка нової філософії національної освіти зумовлює необхідність визначити вихідні теоретико-методологічні засади її реалізації. У цьому зв'язку гостро стоїть проблема реформування цілей та цінностей, оновлення змісту, вдосконалення технологій дошкільної освіти. Це зумовлено тим, що дошкільне дитинство класифікується як період виникнення та становлення особистості, формування первинних світоглядних уявлень, вміння розуміти естетичні цінності, розвитку естетичного ставлення до дійсності та мистецтва.

Державна політика в галузі дошкільної освіти, що визначається Конституцією, Законом України “Про освіту”, Державною національною програмою “Освіта” (Україна ХХІ століття),